

Samrådstale (åben del)

Besvarelse af Social- og Indenrigsudvalgsspørgsmål AD og AE af 23. juni 2020 stillet efter ønske fra Preben Bang Henriksen (V)

Samrådsspørgsmål AD

Hvad vil ministeren gøre for at undersøge omfanget af misbrug af identitetsoplysninger, herunder specielt misbrug af NemID, som bl.a. dokumenteret af Danmarks Radio, Tv-avisen den 14. og 15. juni 2020?

Samrådsspørgsmål AE

Hvad vil ministeren gøre for i højere grad at hindre misbrug af folks identitetsoplysninger, herunder NemID?

Samrådsspørgsmål AF [Besvares af erhvervsministeren]

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at bankerne ikke fejlinformerer kunderne om retsstillingen i tilfælde af misbrug af deres identitetsoplysninger, således at det sikres, at kunderne bliver gjort bekendt med, at de sandsynligvis alene hæfter, hvis de selv har handlet groft uforsvarligt i eksempelvis deres omgang med nøglekort?

Det talte ord gælder.

[Indledning]

- Tak for ordet og for samrådsspørgsmålene stillet af Preben Bang Henriksen fra Venstre.
- Jeg vil først og fremmest gerne understrege, at jeg tager det meget alvorligt, når borgere udsættes for kriminelle gerninger såsom økonomisk svindel eller identitetstyveri, da det berører den enkelte borger dybt.
- Det også vigtigt at understrege, at NemID er en god og sikker løsning. Over 5,1 mio. danskere har NemID og der har være 6 mia. transaktioner siden løsningen blev lanceret i 2010.
- Det er dog aldrig vil være muligt at sikre sig 100 procent mod it-kriminelle, der også udvikler og forfiner deres metoder løbende.

- I Finansministeriets koncern følger Digitaliseringsstyrelsen derfor også udviklingen inden for digital svindel tæt.
- Det gælder det overordnede trusselsbillede for digital svindel, men særligt tendenserne i forhold til de løsninger, som stilles til rådighed for borgere og virksomheder i Danmark. Herunder NemID-løsningen.
- Jeg kommer i denne del af samrådet til at præsentere de tiltag, Digitaliseringsstyrelsen har iværksat for henholdsvis at afværge misbrug af oplysninger i NemID og for at hjælpe borgerne med at undgå at blive svindlet.
- Hvad angår spørgsmål AF om bankernes rådgivning, hvis man som borger er offer for svindel, vil erhvervsministeren besvare spørgsmålet.

[Beskrivelse af sagen]

- Danmarks Radio viste i et indslag i *21 søndag* på den 14. juni 2020, hvordan en sygeplejerske, Sigrid, var blevet udsat for identitetstyveri.
- Udsendelsen viser, hvordan it-kriminelle ved hjælp af teknologiske virkemidler, og gennem længere tids overvågning er lykkedes med at opsnappe først hendes bruger-id og adgangskode og sidenhen stjæle hendes nøglekort i hendes fysiske postkasse til brug for økonomisk svindel.
- Politiet bekræftede den 18. juni 2020 officielt, at Sigrids sag efterforskes i forbindelse med en koordineret aktion, som strækker sig over adskillige politikredse. Det har foreløbigt givet anledning til anholdelse af 11 personer.
- De anholdte i sagen er under anklage for at svindle borgere for deres NemID-oplysninger med henblik på at begå økonomisk kriminalitet.
- Politiet efterforsker en særlig professionel tilgang, da det formodes, at bagmændene har gjort brug af såkaldte keyloggere.
- En keylogger installeres for at registrere alt, hvad der taster på et tastatur.
- En keylogger kan være installeret i tastaturet, i computeren eller være en usb-nøgle, som er tilsluttet computeren.
- Hvis en borger bruger en computer, hvor der er installeret keyloggere, kan it-kriminelle opsnappe de oplysninger, som borgeren taster. Fx bruger-id, adgangskoder, kontonumre og lignende følsomme oplysninger.

- De it-kriminelle kan herefter bruge de opsamlede oplysninger, fx til at teste om oplysningerne giver dem adgang til at logge ind med NemID.
- For at svindle med NemID er det dog ikke tilstrækkeligt at aflure borgerens bruger-id og adgangskode. De it-kriminelle skal også skaffe sig adgang til borgerens NemID nøglekort.
- Når man logger ind med bruger-id og adgangskode i NemID-vinduet, skal man indtaste en nøgle. Samtidigt bliver man oplyst om, hvor mange nøgler man har tilbage på nøglekortet.
- DR belyste i indslaget om Sigrid fra den 14. juni en svindelssag, hvor de kriminelle gennem en længere periode har overvåget hendes brug af NemID.
- Det har kunnet lade sig gøre ved, at de kriminelle logger ind med bruger-id og adgangskode, hvorefter der i NemID-vinduet oplyses om, hvor mange nøgler der er tilbage på nøglekortet.
- De it-kriminelle er herefter med jævne mellemrum logget på igen og holdt øje med, hvor mange nøgler der var tilbage på Sigrids nøglekort.
- Ved at vende tilbage, indtil der var præcis 20 nøgler tilbage, og et nyt nøglekort fremsendes, kunne de it-kriminelle indsnævre den periode, hvor et nyt nøglekort bliver fremsendt til borgerens postkasse.
- I denne periode kan de kriminelle overvåge den fysiske postkasse for at stjæle NemID nøglekortet, når det leveres med posten.

[Omfanget af misbrug]

- Den omtalte sag er således et godt eksempel på, hvor professionelle de it-kriminelle er i deres forsøg på at svindle.
- Det er derfor også - i alle tilfælde, hvor en borger er udsat for kriminelle handlinger, eller der er mistanke om kriminelle handlinger - vigtigt, at politiet inddrages, så sagen kan efterforskes med henblik på retsforfølgelse af de skyldige.
- Digitaliseringsstyrelsen forholder sig løbende – både reaktivt og proaktivt – til oplysninger fra leverandører og en lang række myndigheder, herunder politiet, om potentiel svindel med NemID.

- Leverandøren af løsningen (Nets) leverer blandt andet kvartalvise analyser på sikkerheden i forhold til den adfærd og de tendenser, som kan udgøre en sikkerhedsrisiko.
- På baggrund af de afrapporterede risici vurderes det, hvilke tiltag der skal iværksættes, samt om det giver anledning til en justering af NemID-løsningen.
- Digitaliseringsstyrelsen har derudover løbende drøftelser med blandt andet Politiets landsdækkende center for it-relateret økonomisk kriminalitet (LCIK) i forhold til det overordnede trusselsbillede.
- På baggrund af de oplysninger som Digitaliseringsstyrelsen indsamler, vurderes det, om det giver anledning til tiltag – enten i form af justering af NemID-løsningen eller oplysningskampagner om brugen af NemID.

[Tiltag som skal begrænse lignende misbrug]

- Digitaliseringsstyrelsen har på baggrund af Sigrids sag valgt at fjerne visningen af, hvor mange nøgler der er tilbage på det eksisterende nøglekort.
- Ved at fjerne visningen af antal nøgler ved login sikres det, at denne information *ikke* kan benyttes i et lignende angreb med borgernes NemID-oplysninger i fremtiden.
- Foruden denne ekstra sikkerhedsforanstaltning i NemID-løsningen er særligt to tiltag vigtige på baggrund af sagen.
- For det første skal sikkerheden på offentlige tilgængelige computere skærpes.
- Der er i den forbindelse i morgen et møde med KL og Rigspolitiet om, hvordan de offentlige tilgængelige computere sikres yderligere mod it-kriminelle.
- Hvis borgerne bruger de samme adgangskoder på tværs af de digitale løsninger, er der større risiko for, at it-kriminelle kan opsnappe borgernes adgangskode i anden sammenhæng, fx ved udlån på biblioteket.
- Derfor vil Digitaliseringsstyrelsen også øge fokus på borgernes adfærd, ved at oplyse borgerne om, at de skal bruge en unik adgangskode til deres NemID. Dette oplysningstiltag skal ske via de allerede etablerede kommunikationskanaler til borgerne, fx i de breve, der bliver sendt til borgerne, når der sendes et nyt nøglekort eller, hvis deres NemID bliver spærret.

- Digitaliseringsstyrelsen oplyser derudover løbende offentligheden om de seneste tendenser inden for it-kriminalitet på *sikkerdigital.dk*. Tiltaget er iværksat i et samarbejde med blandt andet Politiet, Center for Cybersikkerhed og Forbrugerrådet Tænk.
- Hertil oplyser Digitaliseringsstyrelsen 5 gode råd til brugen af NemID:
 - 1. Lav et stærkt kodeord
 - 2. Opdater dine programmer
 - 3. Beskyt dine enheder mod virus
 - 4. Tag en sikkerhedskopi
 - 5. Brug trådløse netværk sikkert

[Opsamling]

- Jeg håber, at det med disse ord står klart, at vi i nærværende sag har set et eksempel på svindel af særlig avanceret karakter.
- Det er således ikke et udtryk for, at man ikke kan have tillid til NemID-løsningen. Men at man kan ikke sikre sig 100 procent mod svindel – hverken i den fysiske eller digitale verden.
- Vi skal derfor fortsat skal forholde os til den nyeste udvikling og tendenser inden for it-kriminalitet, så borgerne kan føle sig sikre i deres brug af de offentlige løsninger.
- Foruden tiltag i den nuværende løsning, er Digitaliseringsstyrelsen i fuld gang med at udvikle arvtageren til NemID - *MitID* - som lanceres i 2021.
- I MitID vil nøglekortet udgå og blive erstattet af andre identifikationsmidler, herunder en app, som vi kender det fra NemID nøgleappen. Der vil derfor fremover ikke være et fysisk nøglekort, som kriminelle kan misbruge.
- Jeg vil nu give ordet videre til erhvervsministeren.
- Tak for ordet.